

शस्त्रि-पञ्चमसत्रार्थम्

DSE-3

प्रस्तावना –

- श्रौतकर्मणि अग्निहोत्रम्, इष्टिः, सोमः चेति त्रीणि कर्माणि प्रकृतिपदवाच्यानि भवन्ति। तत्र प्रधानं कर्म दर्शपूर्णमासेष्टिः भवति। तस्मिन् कर्मणि शाखाच्छेदनादिकर्मणि विनियुक्तानां मन्त्राणां भाष्यमधीत्य कर्मस्वरूपं ज्ञातुं प्रभविष्यन्ति। अतः प्रकृतस्य दर्शपूर्णमासेष्टेः स्वरूपं परमावाश्यकम्। अस्मिन् पत्रे दर्शपूर्णमासेष्टिसम्बद्धानां मन्त्राणां भाष्यमध्येष्यन्ति।

उद्देश्यम् –

- वेदस्य लक्षणं सायणादिशा ज्ञास्यन्ति।
- श्रौतकर्मणि इष्टेः स्वरूपज्ञानम्।
- शाखाच्छेदनादिमन्त्राणाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति।
- इष्टौ अध्यवर्युक्तकर्म ज्ञास्यन्ति।

सङ्गतिः –

- कृष्णयजुर्वेदस्य तैत्तिरीयसंहितायाः प्रथमप्रश्नान्तर्गतानां विषयाणां तारतम्येनाध्यापनम्।

फलितांशः –

- दर्शपूर्णमासयागान्तर्गतात् शाखाच्छेदनप्रकरणादारभ्य कपालेष्वाङ्गाराध्यूहनपर्यन्तम् भागम् अधिगमिष्यति।
- सम्पूर्णस्य दर्शपूर्णमासप्रकरणस्य अवगमनप्रक्रियाम् अनुष्ठानप्रक्रियां च ज्ञातुं प्रभविष्यति।*
- मन्त्राणां श्रौतकर्मणि विनियोज्ञानपूर्वकं विद्यार्थिनः एतत्पत्रान्तर्गतं विषयज्ञानं दृढयिष्यति।

DSE 3	
पाठ्यग्रन्थः - यज्ञतत्त्वप्रकाशः	
Credit 1	दर्शपूर्णमासौ, यागानुष्ठानकालः, पौर्णमासीदिनकृत्यम्, कृष्णपतिपदिदिनकृत्यम् - दर्शपौर्णमासयागस्य कालनिरूपणम् । - पूर्णमायां वर्हिराहरणम् ।
Credit 2	हविर्निवापः, अवहननपेषणे, हविश्रपणम्, वेदीनिर्माणम्, आज्यग्रहणम् । - हविर्ग्रहणम्, अवहननम् । - पेषणम्, कपालस्थापनम्, आज्यग्रहणं च ।
Credit 3	आस्तरणम्, पात्रासादनम्, सामिधेनी, प्रधानयागानुष्ठानम्, स्विष्टकृत् - वेद्यास्तरणम्, यज्ञपात्राणां स्थापनम् । - सामिधेनीकर्म, पञ्चप्रयाजादीनामनुष्ठानम्
Credit 4	इडाभक्षणम्, पत्नीसंयाजः, यजमानम्, शुक्लप्रतिपदिनकृत्यम्, पिण्डपितृत्यज्ञः । - इडाभक्षणम्, ऋत्विग्दक्षिणा, अनुयाजः - वत्सापाकरणम्, पिण्डपितृत्यज्ञः, यज्ञीयद्रव्याणां पात्राणां च परिचयः
आधारग्रन्थाः	यज्ञतत्त्वप्रकाशः, श्रीचिन्नास्वामीशास्त्री, मद्रास ला जर्नाल् प्रेस, 1953

हस्ताक्षरम्

२२२१११०१:

वेदाङ्ग-वेदभाष्यविद्याशाखाध्यक्षः - प्रो.सूर्यनारायणभट्टः